

mintea deplin este în Dumnezeu, și nu sânt și alte gânduri, atunci se plinește cea dintâi poruncă – dar iarăși, încă nu de tot.

Dragostea către Dumnezeu este felurită. Cine se luptă cu gândurile rele iubește, în măsura sa, pe Dumnezeu. Cine se luptă cu păcatul roagă pe Dumnezeu să-i dea putere a nu greși, dar, din neputință, încă mai cade în păcat, și se mâhnește de cădere, și se căiește; el are har în adâncul sufletului și al minții, dar patimile încă nu sânt înfrânte. Dar cine și-a învins patimile **nici nu mai are lupte**, ci doar se păzește întru toate, cum să nu cadă în păcat; acesta are har din belșug, și simțit. Dar cine simte har și în suflet, și în trup, acela este bărbat desăvârșit, și de va păstra acel har trupul său se va sfinți și va deveni sfinte moaște.

XVII

PENTRU GÂNDURI ȘI PENTRU ÎNȘELARE

Tine minte două gânduri, și teme-te de ele. Unul zice: Ești un sfânt; celălalt: Nu te vei mântui. Amândouă sânt de la vrăjmașul și nu este în ele adevăr. Ci tu gândește: Sânt un mare păcătos, dar Domnul este Milostiv, mult iubește oamenii, și greșalele mele va ierta.

Crede aceasta, și iată ce va fi ție: ierta-va Domnul. Ci să nu nădăduiești în nevoințele tale, măcar că mult te nevoiești. Un nevoitor mi-a spus: «Negreșit trebuie să fiu miluit, căci fac atâtea metanii zilnic»; dar când a venit moartea și-a sfâșiat cămașa de pe dânsul.

Astfel, nu pentru nevoințele noastre, ci în dar, pentru bună-tatea Sa miluiește Dumnezeu. Domnul voiește ca sufletul să fie smerit, fără răutate, și tuturor cu dragoste să ierte; atunci și Domnul va ierta cu dragoste. Domnul iubește pe toți, iar noi datori sântem să facem asemenea Lui și să iubim pe toți, iar de nu putem, să cerem, și Domnul nu va lepăda, și va ajuta cu al Său har.

Încă începător fiind am cunoscut dragostea lui Dumnezeu; și este de nepovestit. Sufletul simte că este cu Dumnezeu și în Dumnezeu, și duhul se bucură de Domnul, chiar dacă trupul neputin-țează de bună-tatea lui Dumnezeu. Dar acel har se poate pierde

și pentru un singur gând rău.

Odată cu gândul rău pătrunde în noi puterea vrăjmașului, iar atunci sufletul se întunecă și gânduri rele îl sfâșie; omul își simte atunci pierzania și vede că fără harul lui Dumnezeu el nu este decât greșalnică și neputincioasă țărână.

Sufletul ce a cunoscut pe Domnul, din îndelungă cercare se învață că dacă omul viețuiește după porunci va simți harul în sine, măcar și într'o mică măsură, și va avea îndrăzneală în rugăciune; dar de va greși cu un singur gând și nu se va pocăi, harul se ascunde, și atunci sufletul tânjește și plânge înaintea lui Dumnezeu.

Astfel întreaga viață sufletul și-o petrece în luptă cu gândurile. Dar tu nu slăbi din pricina luptei, căci Domnul iubește pe luptătorul plin de bărbăție.

Relele gânduri chinuie sufletul mândru, și câtă vreme nu se smerește, nu va cunoaște odihnă din partea lor. Când rele gânduri te năpădesc, tu strigă către Dumnezeu asemenea lui Adam: «Doamne, Făcătorul meu și Ziditorule, Tu vezi cât de sfâșiat este sufletul meu de gânduri rele... Miluiește-mă». Iar când stai înaintea feței Stăpânului amintește-ți cu tărie că toate cererile tale, dacă sânt spre folos, El le va plini.

Venit-a nourul, acoperit-a soarele și s'a făcut întunerec. Tot astfel, pentru un singur gând mândru sufletul pierde harul și-l acoperă întunerecul. Dar tot așa, pentru un singur gând smerit iarăși vine harul. Am cercat acesta pe mine însumi.

Să știi că dacă gândul tău înclină a urmări pe oameni, cine ce face, acesta este semnul mândriei.

Ia seama la sine-ți, ia aminte asupra-ți și vei vedea: cum se înalță sufletul asupra fratelui, îndată îi urmează un gând rău, neplăcut lui Dumnezeu, și astfel sufletul se smerește. Iar de nu se smerește va urma o mică ispită. Dacă iarăși nu se smerește, începe lupta curviei. Iar dacă iarăși nu se smerește, va cădea într'un mic păcat. Dacă nici atunci nu se smerește, va suferi un păcat mare. Și așa va tot greși, câtă vreme nu s'a smerit. Dar de îndată ce se pocăiește, și Milostiv Domnul dă sufletului pace și umilință, iar atunci toate cele rele vor trece și toate gândurile vor pieri. Dar apoi să ții smerenia din toate puterile, căci altfel iarăși vei cădea în păcat.

Dacă vede că sufletul nu s'a întărit în smerenie, Domnul ridică harul, dar tu să nu te îpuținezi cu sufletul pentru aceasta: harul este în tine, dar ascuns. Tu învață-te să-ți tai gândurile dintru început. Iar când uiți și nu le izgonești îndată, atunci pocăiește-te. Ostenește-te întru aceasta spre a dobândi deprinderea. Sufletul cunoaște deprinderea; cum se deprinde, așa va și face toată viața.

Omul bun are gânduri bune, iar cel rău – rele; dar fiecare trebuie să se învețe a se lupta cu gândurile, și din cele rele să scoată bune. Iată semnul unui suflet cercat.

Vei întreba: Cum se face aceasta?

Uite așa: Precum omul viu simte când îi este frig sau când îi este cald, așa și cel care a cunoscut din cercare Duhul Sfânt simte când în suflet este har, și când vin duhuri rele.

Domnul dă sufletului înțelegere spre a cunoaște voia Sa. Asemenea și gândurile de la vrăjmași, sufletul le cunoaște nu după chipul lor din afară, ci după cum lucrează asupra sufletului.

Aceasta prin cercare se cunoaște, dar pe cel necercat vrăjma-

Cererile
de folos,
Domnul le
plănuiește!

șii ușor înșală.

Vrăjmașii au căzut prin mândrie, iar pe noi tot acolo ne trag și ne aduc gânduri de laudă. Iar dacă sufletul primește lauda, harul se depărtează, câtă vreme sufletul nu s'a smerit. Și astfel toată viața omul se va învăța smerenia lui Hristos, și câtă vreme nu s'a învățat, nu va cunoaște sufletul odihnă de la gânduri, și nu va putea să se roage cu mintea curată.

Cine voiește a se ruga curat nu trebuie să cunoască nici o veste din ziare, nu trebuie să citească din cărți rele sau să afle cu iscodire ceva din viața altora. Toate acestea aduc minții gânduri necurate iar când omul voiește a le desluși, ele din ce în ce mai mult vor rățăci și vor chinui sufletul.

Când sufletul învață de la Domnul iubirea, îi este milă de întreaga lume, de fiecă faptură a lui Dumnezeu, și se roagă ca toți oamenii să se pocăiască și să primească harul Sfântului Duh; dar dacă sufletul pierde harul, se îndepărtează și dragostea de la el, căci fără harul lui Dumnezeu cu neputință este a iubi vrăjmașii, iar atunci din inimă purced gânduri rele, precum zice Domnul (Mt. 15: 19; Mc. 7: 21-22).

Să știi bine că dacă te muncesc gânduri rele înseamnă că nu ești smerit. Domnul au zis: «Învățați de la Mine, căci Eu sânt blând și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre» (Mt. 11: 29).

Fără smerenia lui Hristos sufletul niciodată nu va fi odihnit în Dumnezeu, ci tot mereu va fi învolburat de felurite gânduri care nu-i vor da să vadă pe Dumnezeu.

Fericit cel care s'a smerit, căci el a aflat desăvârșită odihnă în Dumnezeu. Eu până astăzi cer în toate zilele smerenie de la Domnul, căci Duhul Sfânt au învățat sufletul meu ce este smerenia lui Hristos, și de aceea însetez a o dobândi.

O, smerenia lui Hristos. Cine te-a gustat, cu nesațiu râvni-va către Dumnezeu zi și noapte.

O, cât de neputincios sânt. Puțin am scris, și am și obosit, și trupul caută odihnă. Și Domnul pe pământ au cunoscut în trup neputința omenească; și El, Milostivul, ostenise de călătorie și dormea în corabie în vremea furtunii; iar când ucenicii L-au trezit, El au poruncit să se liniștească marea și vântul, și s'a făcut liniște mare.

Tot astfel și în sufletele noastre, când chemăm sfânt numele Domnului, vine o mare pace.

O, Doamne, dă-ne a Te lăuda până la suflarea noastră cea mai de pe urmă.

In înșelare omul cade fie din necercare, fie din mândrie. Iar dacă din necercare, Domnul curând va vindeca; dară dacă din mândrie, îndelung va suferi sufletul, câtă vreme nu s'a învățat smerenia, și atunci îl va vindeca Domnul.

Cădem în înșelare atunci când credem că sântem mai deștepți sau cu mai multă experiență decât alții, și chiar decât duhovnicul. Așa gândisem eu, necercat fiind, și am suferit pentru aceasta, și foarte mulțămesc lui Dumnezeu că prin aceasta El m'au smerit

și m'au înțeleptit, și nu au depărtat mila Sa de la mine. Iar acum gândesc că fără mărturisire la duhovnic este cu neputință să te izbăvești de înșelare, căci duhovnicilor este dată de la Domnul stăpânirea de a lega și dezlega.

De vei vedea lumină înlăuntrul tău sau în afara ta, tu să nu o crezi, de nu va fi în tine, împreună cu lumina, umilință către Dumnezeu și dragoste către aproapele; dar nici să te sperii, ci te smerește, și acea lumină se va face nevăzută.

De vei vedea o oarecare vedenie, sau chip, sau vreun vis, să nu te încrezi în ele, căci dacă este de la Dumnezeu, Domnul va și lumina. Sufletul ce nu a cunoscut după gust Duhul Sfânt nu poate desluși vedenia, de unde este. Vrajmașul dă sufletului o anume îndulcire amestecată cu slavă deșartă, și prin aceasta se cunoaște înșelarea.

Părinții spun că vedenia vrăjmașă aduce sufletului turburare. Dar numai sufletul smerit, care nu se socotește vrednic de vedenii, acela simte turburare sau frică de la lucrarea vrăjmășească; însă cel semeț poate să nu cerce nici o frică, nici chiar turburare, căci el dorește vedenii și se socotește vrednic de ele, și drept aceea vrăjmașul ușor îl înșală.

Cele cerești se cunosc prin Duhul Sfânt, iar cele pământești – cu mintea; dar cine dorește a cunoaște pe Dumnezeu prin a sa minte și prin știință, acela se află în înșelare, căci Dumnezeu se cunoaște numai prin Duhul Sfânt.

Dacă vezi cu mintea draci, smerește-te și încearcă să nu-i vezi, dar du-te degrabă la duhovnic sau la Bătrânul căruia te-ai încredințat. Duhovnicului spune-i toate, și Domnul te va milui, și te vei izbăvi de înșelare. Dar de vei gândi că în viața duhovnicească știi mai mult decât duhovnicul, și încetezi a-i mai spune la spovedanie ce se petrece cu tine, pentru această mândrie negreșit ți se va îngădui o oarecare înșelare, spre a te înțelepți.

Cu vrăjmașii luptă-te prin smerenie.

Când vezi că se luptă cu mintea ta o altă minte, atunci smerește-te, și lupta va înceta.

De ți se va întâmpla a vedea draci, nu te înfricoșa, ci smerește-te, și dracii se vor face nevăzuți. Dar de te va stăpâni frica, nu vei scăpa de o oarecare vătămare. Fii cu bărbăție. Adu-ți aminte că Domnul caută asupra ta, spre a vedea de nădăduiești întru Dânsul.

De ai căzut în înșelăciune și voiești a te izbăvi de ea, nu deznațădui, căci iubește Domnul oamenii și-ți va da a te îndrepta, și vei avea odihnă de gândurile pe care le aduc vrăjmașii. Însă pentru ca sufletul să afle odihnă de la draci, trebuie să te smerești și să zici: «Sânt mai rău decât toți, și mai rău decât tot dobitocul și fiara sălbatecă», și te spovedește curat preotului, și dracii vor fi izgoniți.

Precum oamenii intră într-o casă și ies din ea, așa și gândurile de la draci vin, și din nou pot să se ducă, dacă tu nu le primești.

Dacă gândul îți spune să furi, iar tu îi faci ascultare, prin aceasta ai dat stăpânire dracului asupra ta. Dacă sufletul îți spune să mănânci mult, până la sațiu, și vei mânca mult, dracul iarăși va lua stăpânire asupra ta. Și astfel, de te va stăpâni gândul oricărei patimi, te vei face sălaș dracilor. Dar de vei aduce pocăința cuvenită ei se vor cutremura și vor fi nevoiți să se ducă.

Când plângem pentru păcate și ne smerim sufletul, nu avem vedenii, și nici sufletul nu le dorește, dar când părăsim plânsul și smerenia putem fi ademiniți de ele.

Multă vreme nu am știut de ce trebuie să-ți zdrobești sufletul, de vreme ce Domnul au iertat greșalele. Dar apoi am înțeles că cine nu are zdrobirea sufletului, nu poate rămâne statornic în smerenie, căci duhurile rele sânt mândre, ele și nouă ne însuflă mândrie, dară Domnul învață blândețea, smerenia și iubirea, iar prin acestea sufletul află odihna.

În lupta noastră trebuie să avem bărbăție. Domnul au zis Pro-rocului Ieremia: «Du-te, propovăduiește, și fii cu bărbăție, altminteri te voi pedepsi» (vezi. Ier. 1: 17: «Grăiește către ei toate câte voi porunci ție, nu te teme de fața lor, ca să nu te rușinez înaintea ochilor lor»).

Domnul iubește sufletul bărbătos și înțelept, dar de nu avem nici una, nici alta, trebuie să cerem de la Dumnezeu și să facem ascultare de duhovnici: în ei viază harul Sfântului Duh. Mai cu seamă omul vătămat de lucrarea drăcească nu trebuie să se încreadă în sine într-un nimic, ci să asculte de duhovnic.

Necazurile sufletești ne vin din pricina mândriei; dar cele tru-pești adesea sânt îngăduite de Dumnezeu din dragoste pentru noi, precum a fost cu mult-răbdătorul Iov.

A desluși în sine mândria este lucru foarte anevoios. Dar iată unele semne: de năvălesc asupra ta vrăjmașii (dracii), sau de te chinuie gânduri rele, aceasta înseamnă că în tine nu este smerenie, și deci, chiar de n'ai deslușit în tine mândria – smerește-te.

Dacă ești mândru sau, cum se zice, nervos, aceasta este o ade-vărată pacoste. Dacă cineva suferă de atacuri de furie sau de fri-că, aceste boli se lecuiesc printr'un duh smerit și pocăință, și prin a iubi pe fratele, și a iubi pe vrăjmași.

XVIII

TÂNGUIREA LUI ADAM

Adam, părintele întregii lumi, în rai a cunoscut desfăta-re a iubirii lui Dumnezeu, și de aceea, când a fost gonit din rai pentru păcat, și s'a lipsit de dragostea lui Dum-nezeu, amar a suferit, și cu mare suspin se tânguia în toată pustia. Sufletul său era chinuit de gândul: «Pre iubitul Dum-nezeu am întristat». Nu atâta îi părea rău după rai și după frumu-sețea lui, cât pentru că se lipsea de iubirea lui Dumnezeu care, în chip nesățios, în fiecare clipă trage sufletul către Dumnezeu.

Așa și tot sufletul care a cunoscut pe Dumnezeu în Duhul Sfânt, iar apoi a pierdut harul, gustă chinul lui Adam. Sufletul doare și amarnic se căiește când mânănește pe Domnul cel iubit.

Tânjea Adam pe pământ, și amarnic se tânguia, și pământul nu îi era drag. El se stinge după Dumnezeu și zicea:

«Tânjește sufletul meu după Domnul, și cu lacrimi caut pre El. Cum să nu-L caut? Când eram cu El sufletul meu era vesel și liniștit, și vrăjmașul la mine nu ajungea; dar acum un duh rău a pus stăpânire asupra mea și îmi clatină și chinuie sufletul, și de aceea tânjește sufletul meu după Domnul până la moarte, și râv-nește duhul meu către Dumnezeu, și nimica pre pământ mă vese-lește, și de nimica voiește sufletul meu a se mângâia, ci dorește din nou a vedea pre El și a se îndestula într-un Dânsul. Nu pot a-L uita nici o clipă, și se stinge sufletul meu după Dânsul, și de mul-tă durere cu suspin plâng: Miluiește-mă, Dumnezeule, zidirea Ta căzută ».